एकाइ १३ · पख्नोस्

उत्तरकुञ्जिका · शिक्षकका लागि

पूर्णाङ्क ३१

अङ्क विभाजनमा दिइएका बुँदाका आधारमा अङ्क दिनुहोस्। फरक शब्दमा लेखिएको भए पनि उही कुरा भनेको उत्तर सही मानिन्छ।

१ शब्दार्थ

ज्ञान · ३

१. चिरपरिचित → **ग.** धेरै पहिलेदेखि चिनेको
२. आश्वासन → **ङ.** भरोसा दिलाउने वचन
३. झर्को → **ज.** दिक्क, वाक्क लाग्ने भाव
४. पर्याय → **ख.** उही अर्थ दिने अर्को शब्द
५. आकाङ्क्षा → **क.** चाहना, इच्छा
६. विषमता → **छ.** असमानता

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

२ अनुकरणात्मक शब्द

बोध · २

१. ख्वाङख्वाङ → **ग.** खोक्नु
२. गजक्क → **क.** पर्नु
३. ङिच्च → **घ.** मुख लगाउनु
४. टुलुटुलु → **ख.** हेर्नु

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

३ ठिक कि बेठिक?

बोध · २

i. ✓ **ठिक**
ii. ✗ **बेठिक:** लेखकका अनुसार ‘मासिक’ भनिएको पत्रिका चार महिनामा निस्कन्छ।
iii. ✓ **ठिक**
iv. ✗ **बेठिक:** निबन्धको अन्त्यमा पनि लेखक सम्पादकलाई फेरि ‘पख्नोस्’ भन्छन्।

प्रत्येकको ०.५ अङ्क।

४ निबन्धको बोध

क. **अङ्क विभाजन** — **ज्ञान · १**

✓ हास्यव्यङ्ग्य निबन्ध भनी लेखेमा।

ख. **अङ्क विभाजन** — **ज्ञान · १**

✓ निकै रिस उठ्नु भनी लेखेमा।

ग. **अङ्क विभाजन** — **बोध · २**

✓ गर्भमा दश महिना पर्खने उदाहरण लेखेमा।
✓ किशोरावस्था वा ठुलो भएपछिका पर्खाइका उदाहरणसहित जीवनभर पर्खाइ चल्ने कुरा लेखेमा।

Science Playground, काठ्मान्डे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

घ. **उत्तर** **प्रयोग · ४**

निबन्धमा सबैभन्दा पहिले 'पख्नोस्', 'आज भोलि' भनेर काम टार्ने र आशा देखाएर झुलाउने बानीमाथि व्यङ्ग्य छ। सभ्य शिक्षितहरू झुल्नु र धाउनुलाई चिल्लो शब्दमा 'धैर्य' भन्छन् भनेर लेखकले शिक्षितको भाषामाथि पनि घोचेका छन्। कार्यालय र सेवामा जागिरको आश्वासन, तलब, बिदा र उपचारसम्मका लागि पर्खनुपर्ने अवस्था देखाइएको छ। 'मासिक' पत्रिका चार महिनामा निस्कने र पारिश्रमिकका लागि धाउनुपर्ने कुराले प्रकाशनको ढिलासुस्ती देखाउँछ। अन्त्यमा लेखकले कामको सट्टा कुरा गर्ने आफैँमाथि पनि व्यङ्ग्य गरेका छन्, जसले निबन्धलाई इमानदार बनाएको छ।

अङ्क विभाजन

- ✓ काम टार्ने र झुलाउने बानीमाथिको व्यङ्ग्य लेखेमा।
- ✓ शिक्षितको चिल्लो भाषा वा कार्यालयको ढिलासुस्तीमाथिको व्यङ्ग्य उदाहरणसहित लेखेमा।
- ✓ पत्रिका र पारिश्रमिकको ढिलासुस्तीको उदाहरण दिएमा।
- ✓ लेखकले आफैँमाथि गरेको व्यङ्ग्य लेखेमा।

५ बोध प्रश्नोत्तर

उत्तर **बोध · ४**

क. छोरीको छात्रवृत्तिका लागि सिफारिस चाहिएको थियो।

ख. साहेब बैठकमा हुनु, छाप नभेटिनु, बिजुली जानु वा प्रिन्टरमा मसी सकिनुमध्ये कुनै दुई।

ग. छोरीको मोबाइलबाट अनलाइन निवेदन दिएर दुई दिनमै पाए।

घ. मान्छेलाई पर्खाउने 'पख्नोस्' को बानी नै अब हट्ने बेला आयो, नयाँ व्यवस्थाले त्यसलाई नै पर्खाउन थाल्यो भन्ने व्यङ्ग्य छ।

अङ्क विभाजन

- ✓ क: छोरीको छात्रवृत्तिका लागि भनी लेखेमा।
- ✓ ख: कुनै दुई बहाना लेखेमा।
- ✓ ग: अनलाइन निवेदनबाट पाएको लेखेमा।
- ✓ घ: पर्खाउने बानी हट्न थालेको व्यङ्ग्य बुझाएमा।

६ पदसङ्गति

उत्तर **बोध · २**

क. गई; ख. आए; ग. जानुभयो; घ. पढ्छु

अङ्क विभाजन

- ✓ प्रतिक्रियापद ०.५ का दरले 'गई' (स्त्रीलिङ्ग) र 'आए' (बहुवचन) छानेमा।
- ✓ प्रतिक्रियापद ०.५ का दरले 'जानुभयो' (उच्च आदर) र 'पढ्छु' (प्रथम पुरुष) छानेमा।

७ वाक्य सम्पादन

अङ्क विभाजन **प्रयोग · २**

- ✓ प्रतिशुद्धि ०.५ का दरले 'पकाउनुभयो' (एउटै वाक्यमा एउटै आदर) र 'गए' (बहुवचन) लेखेमा।
- ✓ प्रतिशुद्धि ०.५ का दरले 'भन्नुभयो' (एउटै वाक्यमा बुबाको एउटै आदर) र 'उठ्' ('तँ' सँग सामान्य आदर) लेखेमा।

८ टिप्पणी लेखन

उत्तर

समय पालना

तोकिएको काम तोकिएकै समयमा गर्नु समय पालना हो। हाम्रो समाजमा भने 'नेपाली समय' भन्दै ढिला आउनु सामान्य जस्तै बनेको छ। कार्यक्रम ढिलो सुरु हुन्छ, कार्यालयमा 'भोलि आउनुहोस्' भनिन्छ र विद्यार्थी पनि गृहकार्य अन्तिम दिनसम्म टार्छन्।

समय पालना नहुनुका कारण अनुशासनको कमी, अरूको समयलाई कम महत्त्व दिने बानी र ढिलो गर्दा कसैले केही नभन्ने परम्परा हुन्। यसको असर ठुलो छ। एक जनाको ढिलाइले धेरैको समय खेर जान्छ, सेवा लिन आएका मान्छे धाउनुपर्छ, काम महँगो हुन्छ र देशको विकास नै पछि पर्छ।

Science Playground, काठुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking

मेरो विचारमा समय पालना सानो बानी होइन, अरूप्रतिको सम्मान हो। घरमा सानैदेखि समयमा उठ्ने र काम सक्ने बानी बसाउनुपर्छ, विद्यालय र कार्यालयले समयको नियम कडाइका साथ लागु गर्नुपर्छ र सेवा अनलाइन बनाएर पर्खाइ घटाउनुपर्छ। सबैले आफ्नै समय पालनाबाट सुरु गरे मात्र 'पख्नोस्' को परम्परा हट्छ।

प्रयोग · ४

अङ्क विभाजन

- ✓ शीर्षक र विषयको परिचयसहित पहिलो अनुच्छेद लेखेमा।
- ✓ दोस्रो अनुच्छेदमा कारण र असर लेखेमा।
- ✓ तेस्रो अनुच्छेदमा राय र समाधानका उपाय लेखेमा।
- ✓ वाक्य गठन, वर्णविन्यास र लेख्य चिह्न शुद्ध भएमा।

९ सोच्नुहोस्

उत्तर

उच्च दक्षता · ४

यी दुई कुरा विरोधी देखिए पनि वास्तवमा होइनन्। पर्खाइ जीवनको स्वाभाविक भाग हो: बिउ रोपेपछि बाली पाक्न, परीक्षा दिएपछि नतिजा आउन पर्खनैपर्छ। यस्तो पर्खाइदेखि डराउनु वा अधैर्य हुनु हुँदैन; धैर्य राखेर पर्खनु परिपक्वता हो। तर 'पर्खाउने परम्परा' फरक कुरा हो। आफ्नो जिम्मेवारीको काम टारेर, 'भोलि आउनुहोस्' भनेर अरूलाई बिनाकारण झुलाउनु अर्काको समय र अधिकारको अनादर हो। पहिलो पर्खाइ प्रकृतिको नियमले हुन्छ, दोस्रो मान्छेको अल्छी र लापरबाहीले। त्यसैले स्वाभाविक पर्खाइमा धैर्य र आफ्नो कर्तव्यमा तत्परता दुवै आवश्यक छन्; लेखकको सन्देश यही सन्तुलन हो।

अङ्क विभाजन

- ✓ दुई कुरा विरोधी होइनन् भन्ने स्पष्ट धारणा राखेमा।
- ✓ स्वाभाविक पर्खाइको उदाहरण र त्यसमा धैर्यको आवश्यकता लेखेमा।
- ✓ काम टारेर अरूलाई पर्खाउनु अनादर हो भन्ने तर्क दिएमा।
- ✓ धैर्य र तत्परताको सन्तुलनसहित निष्कर्ष दिएमा।

तहअनुसार अङ्क	ज्ञान	बोध	प्रयोग	उच्च दक्षता	**जम्मा**
अङ्क	५	१२	१०	४	**३१**

Science Playground, काठुन्जे, भक्तपुर
विद्यार्थीसहित भ्रमणको समय लिन: https://science-playground.com/booking